

МІНІСТРИ НАРОДНОЇ ОСВІТИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИЩИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ УКРАЇНИ У 60-80-Х РОКАХ ХІХ СТОЛІТТЯ

Кірдан Олена Леонідівна

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
20300, вул. Садова, 2, м. Умань, Черкаська область, Україна

Автором проаналізовано основні напрями діяльності міністрів народної освіти О.Головніна (1862 - 1866) та Д.Толстого (1866–1880) у сфері управління вищими навчальними закладами України.

У 1802 році Маніфестом Олександра II було створено Міністерство народної освіти як головний законодавчий орган управління вищими навчальними закладами. Першим міністром народної освіти було призначено П. Завадовського, який в 1803 – 1804 рр. сприяв організації центральних установ і учбових округів, створенню статутів для вищих, середніх та нижчих навчальних закладів.

Події в Російській імперії на початку 60-х рр. ХІХ століття, а саме, скасування кріпацтва та перехід до нового етапу трансформаційних суспільних перетворень, зумовили необхідність цілої низки реформ. Відтак, розвиток економіки, зміни військової, судової, фінансової, адміністративної галузі потребували високо освічених кадрів. Отже, хід суспільно-економічного розвитку держави спонукав до більш радикальних змін у системі управління вищою освітою. Як наслідок, Міністерством народної освіти на чолі з О.Головніним (1862–1866 рр.) було підготовлено нововведення, що передбачали здійснення більш раціонального розподілу справ між центральними установами міністерства, відбулися зміни в його структурі, скорочення і спрощення діловодства, відміна численних і зайвих формальностей. Проте, найбільшим досягненням, з нашої точки зору, став університетський статут 1863 року, який декларував університетську автономію, надав широкі функції колегіальним органам – радам університетів та факультетським зборам.

Однак, вже в другій половині 60-х рр. діяльність міністра відображала не стільки потреби вищої освіти, скільки особливості урядового курсу: більш виразною стає потреба знищення революційних та опозиційних настроїв в університетах, посилюється роль інспекції, збільшуються її штати та права. Освітня політика міністра народної освіти Д.Толстого (1866–1880) сприяла централізації влади, посиленню державного контролю в освіті, утверджувала жорстку регламентацію внутрішньої життєдіяльності вищої школи, сприяла посиленню ідеологічного тиску, скасуванню автономії та самостійності вищих навчальних закладів.

Посиленням регламентації в управлінні вищими навчальними закладами, уряд та міністр народної освіти Д. Толстой сприяли покращенню адміністративної керованості університетами, однак не змогли зробити їх опорою суспільно-політичного ладу. Відтак, університети залишались осередками опозиції в другій половні ХІХ століття, саме тому внутрішня політика уряду Російської імперії та перші реакційні заходи були спрямовані саме на скасування автономії.

Отже, зміни функцій, принципів та організаційних засад управління вищими навчальними закладами України були зумовлені урядовою політикою, яка впродовж ХІХ століття, й особливо

другої його половини, носила суперечливий характер. Вплив зовнішніх та внутрішніх чинників були запорукою якісних перетворень, що відбулися впродовж ХІХ століття в сфері управління вищими навчальними закладами. Таким чином, міністри народної освіти реалізовували в своїй діяльності засадничі ідеї внутрішньої державної політики, яка змінювалась під впливом суспільно-політичних подій, що відбувалися в Російській імперії у ХІХ столітті. Особистісні риси та якості міністрів народної освіти, рівень їх компетентності, діяльність та життєвий шлях можуть стати предметом подальшого вивчення та аналізу.

ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ

Кіцак Тарас Миколайович

Львівський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України
79491, вул. Сухомлинського, 16, м. Львів, смт Брюховичі, Україна

Використавши історичний метод теоретичного дослідження розглянутий розвиток вітчизняної системи підготовки державних службовців шляхом аналізу законодавчих та підзаконних нормативних актів, що регулюють державну політику у даній сфері.

Використавши історичний метод теоретичного дослідження розглянемо розвиток вітчизняної системи підготовки державних службовців (ПДС) шляхом аналізу законодавчих та підзаконних нормативних актів, що регулюють дану сферу державної політики.

1992 рік – утворений Інститут державного управління і самоврядування при Кабінеті Міністрів України (ІДУС); призначені його співдиректори; затверджений його Статут; затверджене Положення про прийом слухачів до ІДУС;

1993 рік – затверджене нове Положення про прийом слухачів до ІДУС; законодавчо закріплений обов'язок державних службовців підвищувати свою кваліфікацію;

1995 рік – затверджене нове Положення про прийом слухачів до ІДУС та його філіалів; утворена Українська Академія державного управління при Президентіві України (УАДУ); затверджене положення про УАДУ; затверджена Програма кадрового забезпечення державної служби;

1996 рік – затверджене Положення про прийом слухачів до УАДУ; конституційно закріплене право рівного доступу громадян до державної служби; затверджене Положення про порядок стажування слухачів УАДУ; затверджене Положення про працевлаштування випускників УАДУ;

1997 рік – затверджені Положення про систему ПДС і Положення про єдиний порядок підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації керівників державних підприємств, установ і організацій;

1999 рік – затверджений Порядок формування державного замовлення на ПДС;

2000 рік – затверджена Стратегія реформування системи державної служби в Україні; затверджена Комплексна програма ПДС; утворена Координаційна рада з питань державної служби при Президентіві України;